

ЗМІНИ КЛІМАТУ І НАСЛІДКИ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН

Роздавальний матеріал 3.5

13 ПОМ'ЯКШЕННЯ
НАСЛІДКІВ ЗМІН
КЛІМАТУ

МОЛОДЬ ДТЕК

Енергія, що об'єднує!

Просвітницька програма Молодіжного руху
ДТЕК Енерго в рамках проекту SDG Innovators
Глобального договору ООН в Україні

А) Прочитайте текст і поясніть виділені слова

Інтродуцентами називають види, що походять з інших континентів. Нерідко, будучи занесеними людиною в нове місце, ці види починають поводитися агресивно по відношенню до інших рослин. Не маючи природних ворогів і шкідників, вони настільки добре почувують себе у нових умовах, що активно розмножуються, легко захоплюють нові території, витісняючи місцеві аборигенні види. Їх і називають **інвазійними** видами.

Інтродуценти не мають зв'язків з ґрунтовою фауною та іншими місцевими живими організмами. Штучне насадження чужорідних дерев стає фактично «мертвою зоною» з точки зору природи. Уявіть акацієву лісосмугу або місце у вашому саду, де росте горіх. Під цими деревами нічого не росте. У глобальному розумінні, висаджування таких рослин є відбиранням території у місцевої природи, а тому приносить більше шкоди, ніж користі.

Серед рослин в Україні, за різними оцінками, налічують від 600 до 800 чужорідних видів рослин, що складає до 14% рослинного світу; із них близько 50 видів є небезпечними інвазійними.

Б) Прочитайте текст і сформулюйте своїми словами, які породи дерев можна саджати, де можна і де не можна.

Саджати дерева-інтродуценти (чужорідні види) не можна. Ці види знищують нашу природу, зменшують життєвий простір для аборигенних видів, у яких пішло щонайменше 9000 років на «налагодження» зв'язків з комахами, рослинами, ґрунтовими організмами тощо. Насадження чужорідних дерев матиме для природи такий самий ефект, як вирубка аборигенних.

Саджати можна не скрізь. Нові дерева варто висаджувати в місцях, де колись також зростали дерева. Висаджувати дерева на залишках інших природних екосистем (степів, лук, боліт, торфовищ тощо) – злочин проти природи. Їх залишилось значно менше, ніж лісів.

Які дерева можна саджати?

Для прикладу, у дубових лісах основною лісоутворюючою породою є дуб звичайний (*Quercus robur*). У такому лісі в підліску переважають такі породи:

- клен татарський (*Acer tataricum*);
- клен польовий (*Acer campestre*);
- ліщина (*Corylus avellana*);
- груша (*Pyrus communis*);
- верба козяча (*Salix caprea*).

Домішкою в деревостані до дуба може бути:

- липа серцелиста (*Tilia cordata*);
- клен гостролистий (*Acer platanoides*);
- ясен звичайний (*Fraxinus excelsior*);
- граб звичайний (*Carpinus betulus*).

У сосновому лісі деревостан можуть формувати:

- сосна звичайна (*Pinus sylvestris*);
- береза повисла (*Betula pendula*);
- ялина звичайна (*Picea abies*).

У такому лісі підлісок, як правило, сформований слабо або не сформований взагалі. Одиначно присутні:

- ялівець (*Juniperus sp.*);
- бруслина бородавчаста (*Euonymus verrucosa*);

- бузина червона (*Sambucus racemosa*);
- жимолость лісова (*Lonicera xylosteum*);
- жимолость чорна (*Lonicera nigra*).

У ясеневому лісі як основні породи поширені:

- ясен звичайний (*Fraxinus excelsior*);
- вільха чорна (*Alnus glutinosa*);
- тополя тремтяча (осика) (*Populus tremula*).

У такому лісі в підліску переважають: свидина криваво-червона (*Swida sanguinea*);

- в'яз шорсткий (*Ulmus glabra*);
- бруслина європейська (*Euonymus europaeus*);
- бузина чорна (*Sambucus nigra*);
- верба козяча (*Salix caprea*);
- верба ламка (*Salix fragilis*).

7 разів подумайте, перш ніж 1 раз посадити!

В) Прочітайте текст і поясніть, чому небезпечні дерева-інтродуцент.

Дуб червоний (*Quercus rubra*), або ж дуб північний (*Quercus borealis*), — дерево родини букових (до 30-35 м заввишки) з густою, широкою яйцевидною кроною, міцними гілками і товстим прямим стовбуром.

Червоний дуб поширений переважно у помірних областях Північної Америки включно до Канади. До Європи був завезений у XVII столітті.

У більшості європейських країн дуб червоний віднесено до інвазійних видів. Дуб стійкий до шкідників та хвороб. Також відзначено негативний вплив цього дуба-чужинця на ґрунт через підвищення кислотності. Листя дерева дуже щільне і може роками розкладатися у нашому кліматі: мікроорганізмів, які сприяють розкладанню червоного листя, у лісах Європи просто немає. Як підсумок – листя накопичується, а трав'янисті рослини не можуть пробитися з-під такої «дубової ковдри».

Червоний дуб несе небезпеку для наших лісів. Враховуючи швидкість росту і невибагливість дуба, ймовірність, що він приживеться, майже стовідсоткова. Якщо не зупинити цей процес, то, цілком можливо, через кілька десятків років дуб може повністю заселити територію, призначену для місцевих рослин.